

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Cdo/73/2025
Identifikačné číslo spisu: 1109223518
Dátum vydania rozhodnutia: 31.03.2026
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Halušková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2026:1109223518.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Ing. M. K., narodenej XX. B. XXXX, A. - T., R. XXXX/X, zastúpenej advokátom JUDr. Milanom Fulcom, Bratislava, Živnostenská 2, proti žalovanému Ing. Q. K., narodenému XX. H. XXXX, A., B. Ú. XXXX/XX, zastúpenému advokátom JUDr. Róbertom Dupkalom, Bratislava, Radlinského 51, o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov, vedenom na bývalom Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 14C/181/2009, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo dňa 27. novembra 2024 sp. zn. 4Co/17/2024, 4Co/18/2024, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 27. novembra 2024 sp. zn. 4Co/17/2024, 4Co/18/2024 a rozsudok Okresného súdu Bratislava I zo dňa 26. júla 2022 č. k. 14C/181/2009 - 611 v spojení s uznesením Okresného súdu Bratislava I zo dňa 13. marca 2023 č. k. 14C/181/2009-644, s uznesením Mestského súdu Bratislava IV zo dňa 27. septembra 2023 č. k. B1-14C/181/2009-680, dopĺňacím rozsudkom Mestského súdu Bratislava IV zo dňa 29. novembra 2023 č. k. B1-14C/181/2009-691 a uznesením Mestského súdu Bratislava IV zo dňa 20. februára 2025 č. k. B1-14C/181/2009-744 z r u š u j e a v e c v r a c i a Mestskému súdu Bratislava IV na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. (Od 01. júna 2023 bývalý) Okresný súd Bratislava I (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo dňa 26. júla 2022 č. k. 14C/181/2009-611 v spojení s uznesením Okresného súdu Bratislava I zo dňa 13. marca 2023 č. k. 14C/181/2009-644, s uznesením Mestského súdu Bratislava IV zo dňa 27. septembra 2023 č. k. B1 - 14C/181/2009 - 680 a dopĺňacím rozsudkom Mestského súdu Bratislava IV zo dňa 29. novembra 2023 č. k. B1-14C/181/2009-691 o predmete sporu rozhodol tak, že do masy BSM sporových strán patria veci špecifikované v I. výroku v hodnotách tam uvedených, II. výrokom „do výlučného vlastníctva žalobkyne prikázal majetok (veci z BSM) uvedené vyššie v bodoch 1, 2, 3, 4, 5, 8, 9, 10, 13, 15, 16, 17 a 18“, žalovanému do výlučného vlastníctva „prikázal majetok (veci z BSM) v bodoch 6, 7, 11, 12, 19, 20 a 21 uvedené vyššie“ (III. výrok). IV. výrokom rozhodol, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobkyni sumu 116.304,40 eur titulom vyrovnania podielov do 15 dní od právoplatnosti rozsudku, podľa V. výroku žiadna zo strán nemá právo na náhradu trov konania. V VI. výroku žalobkyni uložil povinnosť zaplatiť na účet súdu súdny poplatok za podanú

žalobu vo výške 16.596,50 eur do 15 dní od právoplatnosti rozsudku a v VII. výroku žalovanému uložil povinnosť zaplatiť na účet súdu súdny poplatok vo výške 12.493 eur do 15 dní od právoplatnosti rozsudku.

1.1. Z dôvodov rozsudku súdu prvej inštancie vyplýva, že manželstvo strán sporu uzatvorené dňa 15. 05. 1993 bolo rozvedené rozsudkom Okresného súdu Bratislava I zo dňa 29. 05. 2006 č. k. 19C/234/2005-21. K dohode rozvedených manželov o vyporiadani ich zaniknutého bezpodielového spoluvlastníctva manželov (v skratke „BSM“) nedošlo, bývalí manželia však spoločne ustálili masu vecí patriacich do zaniknutého BSM.

1.2. Podľa odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie na pojednávaní konanom dňa 11. 12. 2012 medzi stranami sporu došlo k dohode o cene obrazov uvedených pod č. 5 - 12, 15, 16 a 20 a o tom, ktorý z rozvedených manželov má záujem veci naďalej vlastníť (súd prvej inštancie použil pojem veci prikázať pozn. dovolacieho súdu); okresný súd označil tieto skutočnosti za nesporné. Strany sporu ustálili aj hodnotu nehnuteľností na podklade znaleckého posudku a po vypočutí znalca Ing. Y.J. Q. na pojednávaní dňa 11. 12. 2018 na 557.000 eur.

1.3. Okresný súd konštatoval, že spornou zostala o. i. „pohľadávka zo zaniknutej spoločnosti V. W., B.T..Y. a zaniknutý obchodný podiel na spoločnosti V. W., B.T..Y.“ (bod 30 odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie). Dospel k záveru, že zaniknutý obchodný podiel v V. W., B.T..Y. nepatrí do BSM, ktoré zaniklo dňa 27. 06. 2006, 3 ročná lehota na označenie jednotlivých položiek BSM a ich uplatnenie uplynula dňom 27. 06. 2009. Žalovaný označil vlastnú zmenku vystavenú spoločnosťou V. W., B.T..Y. ako predmet vyporiadania BSM dňa 27. 09. 2016 (žaloba podaná dňa 25. 6. 2009). V zmysle § 149 ods. 4 Občianskeho zákonníka (ďalej aj „OZ“) platí, že túto zmenku ako cenný papier nadobudla na základe právnej fikcie do výlučného vlastníctva žalobkyňa, ktorá ju pre svoje potreby užívala. Okresný súd bol názoru, že zmenka netvorí predmet BSM a nemôže byť ani predmetom jeho vyporiadania, pretože bola výlučným vlastníctvom žalobkyne. Nestotožnil sa s tvrdením žalovaného, že od podania žaloby nemal možnosť aktívne ovplyvniť dokazovanie o tejto časti BSM, pretože bol zastúpený advokátom, avšak neprodukoval dôkazy na preukázanie svojich tvrdení. V konaní bolo nesporné, že spoločnosť V. W., B.T..Y. bola vymazaná ku dňu 26. 4. 2008 a pohľadávky sú nevyožiteľné.

1.4. K návrhom žalovaného na vykonanie dokazovania v 37. až 39. bode odôvodnenia svojho rozsudku okresný súd uviedol, že výsluchy svedkov (avalistov) Mgr. R. V. a Mgr. Q. W. nevykonal ako nehospodárne. Žalovaná ani žalobca (správne má byť uvedené žalobkyňa a žalovaný, pozn. dovolacieho súdu) totiž nepredložili zmenku, na základe ktorej by bolo možné stanoviť výšku sumy, príp. posúdiť otázku vymožitelnosti zmenky, existenciu zmenkovej pohľadávky, príp. vymožitelnosť zmenkovými ručiteľmi. Zdôraznil, že návrh na predloženie zmenky nepodala ani jedna strana konania. Nakoľko hodnoty nehnuteľností aj hnutelných vecí, napr. diel autora Laluhu boli stranami sporu určené dohodou, nebolo namieste nariadovať ďalšie znalecké dokazovanie. Aj nariadenie znaleckého dokazovania za účelom zistenia aktuálnej hodnoty nehnuteľností súd prvej inštancie považoval za nehospodárne, pretože sporové strany sa dohodli na ich cene a nie je možné urobiť túto otázku spornou. Naviac žalovaný podal návrh na dokazovanie dňa 17. 06. 2022, avšak uznesenie odvolacieho súdu zo dňa 15. 12. 2021 sp. zn. 4Co/183/2019 (ak má súd prvej inštancie na mysli uznesenie odvolacieho súdu uvedenej spisovej značky, ktorým bol zrušený skorší prvoinštančný rozsudok a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, potom ide o uznesenie vydané nie dňa 15. 12. 2021, ale dňa 29. 10. 2021, pozn. dovolacieho súdu) mu bolo doručené dňa 16. 12. 2021. Žalovaný podľa okresného súdu nepredložil žiaden dôkaz ako samostatný odborný posudok a nič mu nebránilo osloviť aj žalobkyňu, pretože hodnotu nehnuteľností sami ustálili dohodou, ktorú súd rešpektoval.

1.5. Aplikujúc ustanovenia §§ 143, 149 ods. 1, 150 Občianskeho zákonníka súd prvej inštancie uzavrel, že celková hodnota masy vyporiadavaného BSM je 1.029.998,73 eura, z čoho je pri rovnosti podielov polovica pripadajúca na každého z bývalých manželov 514.999,36 eura ($1.029.998,73 : 2 = 514.999,36$). Žalobkyňi vecami prikázanými do jej výlučného vlastníctva (uvedených v bodoch 1, 2, 3, 4, 5, 8, 9, 10, 14, 15, 16, 17, 18 výroku rozsudku) pripadne majetok v hodnote 729.868,47 eura a žalovanému (veci uvedené v bodoch 16 /správne má byť 6, pozn. dovolacieho súdu/, 7, 11, 12, 19, 20, 21 rozsudku) pripadne majetok v hodnote 300.130,26 eura. Žalobkyňa by bola povinná z dôvodu vyporiadania zaplatiť žalovanému sumu 214.868,74 eura ($514.999,36 - 300.130,26 = 214.868,74$), zodpovedajúcu rozdielu v hodnote majetku, ktorý nadobudne z BSM žalobkyňa a majetku, ktorý nadobudne z BSM žalovaný. V

konaní bolo ale nesporné, že do BSM strán sporu patria 2/3 (suma 293.212,95 eura) z peňažných prostriedkov uložených na účte v C. A. P.B. A., č. ú. XXXXXXXXXXX/XXXX (439.819,43 eura). Ak by žalovaný žalobkyni zaplatil (vrátil) peňažné prostriedky, ktoré vynaložila na získanie majetku v BSM (I. bod 1 výroku rozsudku) vo výške 184.566,66 eura, ktoré sa nachádzajú na účte žalovaného (I. bod 19 výroku rozsudku) vo výške 146.606,48 eura, t. j. peňažné prostriedky v celkovej výške 331.173,14 eura, znížené o 214.868,74 eura, ktoré by mala žalobkyňa zaplatiť z dôvodu vyporiadania BSM žalovanému, tento je potom povinný titulom vyporiadania zaplatiť (vrátiť) finančné prostriedky vo výške 116.304,40 eur. Za primeranú lehotu na splnenie povinnosti žalovaného okresný súd považoval lehotu 15 dní.

1.6. O nároku na náhradu trov konania okresný súd rozhodol v zmysle § 255 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), podľa ktorého ak mala strana vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov konania pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo. Prihliadol na charakter sporu (iudicium duplex) aj dôvodnosť toho, aby si každá strana sporu znášala vzniknuté trovy sama. Poukázal aj na výsledné rozhodnutie, v ktorom bola časť masy BSM stanovená nie v súlade s návrhmi oboch strán, preto nie je možné posúdiť úspešnosť strán sporu. V bodoch 50 a 51 odôvodnenia rozsudku súd prvej inštancie zdôvodnil výroky o uložení povinnosti zaplatiť súdny poplatok.

1.7. Uznesením zo dňa 20. februára 2025 č. k. B1-14C/181/2009-744 Mestský súd Bratislava IV uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobkyni náhradu trov konania vo výške 4.415,17 eura k rukám jej právneho zástupcu, do 15 dní odo dňa doručenia tohto uznesenia.

2. Krajský súd v Bratislave ako súd odvolací (ďalej iba „odvolací súd“) rozsudkom z 27. novembra 2024 č. k. 4Co/17/2024-717 rozsudok súdu prvej inštancie zo dňa 26. 07. 2022 č. k. 14C/181/2009-611 v spojení s opravným uznesením súdu prvej inštancie zo dňa 13. 03. 2023 č. k. 14C/181/2009/644 a v spojení s opravným uznesením súdu prvej inštancie zo dňa 27. 09. 2023 č. k. B1-14C/181/2009-680 a doplniaci rozsudok súdu prvej inštancie zo dňa 29. 11. 2023 č. k. B1-14C/181/2009-691 potvrdil (I. výrok) a rozhodol, že žalobkyňa má nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu (II. výrok). Dospel k záveru, že súd prvej inštancie riadne zistil skutkový stav, vykonal dokazovanie v rozsahu potrebnom pre posúdenie opodstatnenosti žaloby a výsledky vykonaného dokazovania správne zhodnotil. Svoje skutkové a právne závery v rozsudku v spojení s doplniacim rozsudkom náležite a dostatočne odôvodnil (§ 220 ods. 2 CSP). Odvolací súd sa s jeho právnymi závermi ohľadom vyporiadania BSM strán sporu stotožnil a konštatoval správnosť jeho dôvodov (§ 387 ods. 2 CSP).

2.1. Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že hodnota pohľadávky voči spoločnosti V. W., B.T.Y. bola ku dňu zániku BSM strán sporu 0 eur, pretože táto spoločnosť nemala právnu subjektivitu, keďže zanikla 26. 04. 2008 výmazom z obchodného registra (§ 20a ods. 2 OZ) bez právneho nástupcu. Súd prvej inštancie preto dospel aj k správne právnemu záveru, že nie je súčasťou majetkovej podstaty BSM, ktorú je v preskúmanom spore povinný vyporiadať. Odvolací súd uviedol, že súd prvej inštancie zamietnutím vykonania navrhnutého dokazovania výsluchom svedkov k otázke vymožitelnosti pohľadávky netvoriacej súčasť majetkovej podstaty vyporiadavaného BSM neporušil právo žalovaného na spravodlivý súdny proces, keďže súd prvej inštancie dôvod nevykonania tohto dokazovania v odôvodnení napadnutého rozsudku náležite a zrozumiteľne vysvetlil so zreteľom na hospodárnosť dokazovania a skutočnosť, že nebolo potrebné k rozhodnutiu vo veci, keďže by nešlo o dokazovanie vo vzťahu k majetkovej podstate vyporiadavaného BSM.

2.2. Odvolaciu námietku žalovaného týkajúcu sa vrátenia dlhu zo zmluvy o pôžičke žalobkyni vo výške 2.750.000 Sk odvolací súd považoval za neprípustnú novotu v odvolacom konaní; žalovaný v konaní pred súdom prvej inštancie netvrdil v odvolaní uvádzanú skutkovú okolnosť, že žalobkyni bol v čase trvania BSM vrátený dlh titulom jej pôžičky so spoločnosťou V. W., B.T.Y. vo výške 2.750.000 Sk (§ 366 CSP).

2.3. K namietanému nesprávne ustáleniu hodnoty majetkovej podstaty BSM súdom prvej inštancie odvolací súd uviedol, že žalovaný tento prostriedok procesnej obrany neuplatnil včas, v konaní pred súdom prvej inštancie dohodu strán sporu o cene nenamietal a nenavrhol dokazovanie za účelom zistenia neskoršej ceny vecí patriacich do masy BSM. Súd prvej inštancie správne vychádzal z dohody strán sporu o hodnote vecí patriacich do majetkovej podstaty BSM vzhľadom na ustanovenia § 153 ods. 1, 2 CSP (sudcovská koncentrácia konania), ktoré v zmysle druhej vety §-u 217 ods. 1 CSP (stav

rozhodujúci v čase vyhlásenia rozsudku) nie sú dotknuté. Žalovaným v odvolacom konaní tvrdený nárast ceny týchto vecí ku dňu vyhlásenia prvoinštančného rozsudku je vzhľadom na správnosť procesného postupu okresného súdu v konaní, ktoré vydaniu napadnutého rozsudku predchádzalo, irelevantný.

2.4. V ďalšej časti rozsudku sa odvolací súd vysporiadal s odvolacími námietkami žalovaného týkajúcimi sa doplniaceho prvoinštančného rozsudku.

2.5. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd v zmysle zásady úspešnosti v konaní podľa ust. § 255 ods. 1 CSP v spojení s ust. § 378 ods. 1 CSP vzhľadom na plný úspech žalobkyne v oboch odvolacích konaniach.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný dovolanie tvrdiac existenciu dovolacích dôvodov vymedzených v § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) Civilného sporového poriadku. Namietol nedostatky v procese dokazovania pred súdmi nižších inštancií, ktoré nevypočuli žalovaným navrhnutých svedkov a nesprávne určili hodnotu majetkovej podstaty bezpodielového spoluvlastníctva aj to, že jeho odvolacia námietka týkajúca sa vrátenia dlhu zo zmluvy o pôžičke a námietka výšky hodnoty nehnuteľností a umeleckých diel nie je novotou v odvolacom konaní. Za rozporný s § 217 ods. 1 prvou vetou CSP označil názor oboch stupňov súdov o viazanosti sporových strán dohodou o hodnote nehnuteľností a umeleckých diel uzavretou pred 10 rokmi. Žalovaný (ďalej aj „dovolaateľ“) poukázal na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (v ďalšom aj „najvyšší súd“) sp. zn. 3Cdo/343/2014, 5Cdo/169/2019, 6Cdo/53/2019 a uviedol, že tým je daný okrem dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP aj dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Argumentoval, že zánik dlžníka (obchodnej spoločnosti V. W., B.T..Y.) nemá vplyv na zmenkový záväzok avalistov, pretože aval je samostatným zaväzovacím dôvodom nezávislým na pôvodnom záväzku. Nevykonanie navrhnutých dôkazov bez riadneho odôvodnenia tohto postupu tiež odporuje ustálenej súdnej judikatúre (rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/107/2019).

4. Žalobkyňa vo vyjadrení dovolanie označila za neprípustné a navrhla jeho odmietnutie. K rozhodnutiam najvyššieho súdu označeným žalovaným uviedla, že v konaní sp. zn. 3Cdo/343/2014 bola riešená otázka hodnoty členského podielu v bytovom družstve, v uznesení sp. zn. 6Cdo/53/2019 určenie hodnoty nehnuteľnosti patriacej do BSM v závislosti od znaleckého posudku. Vo vzťahu k rozhodnutiu sp. zn. 5Cdo/169/2019 nie je zrejmé, v čom sa malo riešenie právnej otázky odkloniť od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Výsluch svedkov (avalistov) nebol pre rozhodnutie vo veci samej potrebný, lebo nešlo o dokazovanie vo vzťahu k majetkovej podstate vyporiadavaného BSM. Zmenka vystavená V. W., B.T..Y.. do BSM nepatrí.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP; ďalej tiež „dovolaací súd“ alebo „najvyšší súd“) po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania. Bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je prípustné aj dôvodné.

6. V dovolaní žalovaný vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu definovanému v § 420 písm. f) CSP vytkol súdom nižších inštancií vady v procese dokazovania a v spojení s nimi nedostatok riadneho odôvodnenia rozhodnutia a procesný postup odporujúci § 217 ods. 1 CSP.

7. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v miere porušujúcej jej právo na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, ich právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie a na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio

iusitiae (odmietnutie spravodlivosti).

8. Dokazovanie je časť civilného súdneho konania, v rámci ktorej si súd vytvára poznatky potrebné na rozhodnutie vo veci. Právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje právomoc posúdiť, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03). V dokazovaní sa súd obmedzuje len na zisťovanie skutkových poznatkov (poznatkov o skutkových okolnostiach, ktoré zakladajú a odôvodňujú prejednávany nárok).

9. O vadách v procese dokazovania možno hovoriť, ak súd pri rozhodnutí vychádzal zo skutočnosti, pre ktorú nie je z vykonaných dôkazov podklad, alebo ak považoval určitú skutočnosť za základ svojho rozhodnutia úplne inak ako vyplýva z vykonaného dokazovania, prípadne ak nezistil určitú podstatnú skutočnosť, ktorá bez ďalšieho z vykonaného dokazovania vyplýva.

10. Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojich rozhodnutiach vyslovil názor, že nevykonanie navrhovaného dôkazu, ktorý by mohol mať vplyv na posúdenie skutkového stavu, ktorý z doteraz vykonaných dôkazov nemožno bezpečne ustáliť, možno kvalifikovať ako porušenie práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy SR (III. ÚS 332/09).

11. Hodnotenie dôkazov je činnosť, pri ktorej súd hodnotí vykonané dôkazy z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie. Procesná právna úprava vychádza zo zásady voľného hodnotenia dôkazov, majúcej základ v ústavnom princípe nezávislosti súdov. Táto zásada, vyplývajúca z čl. 15 základných princípov Civilného sporového poriadku a normatívne rozvinutá v § 191 ods. 1 CSP znamená, že záver, ktorý si sudca z vykonaných dôkazov urobí, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu. Postup sudcu ale neznamená, že sudca nie je viazaný ústavnými princípmi predvídateľnosti a zákonnosti rozhodnutia. Naopak, konečné meritórne rozhodnutie musí vykazovať logickú, funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania (v podrobnostiach pozri Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, 1540 s., str. 729).

12. Na nesprávnosť hodnotenia dôkazov možno usudzovať zo spôsobu, akým súd hodnotenie vykonal. Ak nemožno v tomto smere vyčítať súdu žiadne pochybenia (napr. že výsledok hodnotenia dôkazov nezodpovedá pravidlám logického myslenia, alebo že súd vzal do úvahy skutočnosti, ktoré z dokazovania nevyplynuli alebo opomenul rozhodné skutočnosti, ktoré vyšli v konaní najavo), hodnotenie dôkazov z iných ako hore uvedených dôvodov dovolací súd preskúmať nemôže.

13. Dovolacie námietky žalovaného týkajúce sa nedostatkov v procese dokazovania sa týkali jednak nevykonania navrhnutého dokazovania za účelom aktualizácie ceny nehnuteľností a umeleckých diel ustálenej dohodou sporových strán spred 10 rokov, jednak nevy počutia svedkov - avalistov.

14. Z obsahu spisu vyplýva, že sudy nižších inštancií pri ustálení hodnoty nehnuteľností a umeleckých diel tvoriacich majetkovú podstatu zaniknutého bezpodielového spoluvlastníctva manželov vychádzali z dohody strán sporu. Konkrétne v prípade umeleckých diel špecifikovaných v bodoch 5 - 12, 15, 16 I. výroku rozsudku okresného súdu z dohody, dosiahnutej stranami sporu na pojednávaní konanom na súde prvej inštancie dňa 11. 12. 2012 a v prípade nehnuteľností z dohody o ich hodnote (557.000 eur), ku ktorej dospeli na prvostupňovom pojednávaní dňa 11. 12. 2018 vychádzajúc z písomného znaleckého posudku a výpovede súdneho znalca Ing. Y. Q.. K návrhu žalovaného na doplnenie dokazovania znaleckými posudkami s cieľom zistiť vtedy aktuálnu hodnotu nehnuteľností a umeleckých diel prednesenému podaním zo 16. 06. 2022 (pre upresnenie sa žiada uviesť, že ide o podanie žalovaného opatrené dátumom 16. 06. 2021, doručené súdu prvej inštancie dňa 17. 06. 2022, pozn. dovolacieho súdu) súd prvej inštancie uviedol, že vzhľadom na dohodu strán takéto dokazovanie nie je hospodárne a túto otázku nie je možné urobiť spornou, keď poukázal na dobu doručenia zrušujúceho uznesenia odvolacieho súdu (december 2021) právnenému zástupcovi žalovaného. Odvolací súd s odkazom na sudcovskú koncentráciu konania uviedol, že žalovaný tento prostriedok procesnej obrany neuplatnil včas a nenavrhol dokazovanie za účelom zistenia neskoršej ceny vecí patriacich do masy BSM. Žalovaným v

odvolacom konaní tvrdený nárast ceny vecí ku dňu vyhlásenia rozsudku súdu prvej inštancie odvolací súd vzhľadom na správnosť procesného postupu súdu prvej inštancie označil za irelevantný.

15. Podľa § 217 ods. 1 Civilného sporového poriadku pre rozsudok je rozhodujúci stav v čase jeho vyhlásenia. Ustanovenia o sudcovskej koncentrácii konania tým nie sú dotknuté. Podľa tejto právnej úpravy teda skutkový stav, na základe ktorého súd rozhoduje, musí byť v čase vyhlásenia rozsudku súdom rozhodujúcim v sporovom konaní ustálený procesným postupom upraveným v Civilnom sporovom poriadku. To znamená, že súd nemôže rozhodnúť na základe takého stavu, ktorý už neexistuje, príp. ktorý ešte nenastal. Výnimkou z tejto zásady je ustanovenie § 153 CSP o sudcovskej koncentrácii konania, v zmysle ktorej súd nemusí prihliadnúť na prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany (najmä ak by to vyžadovalo nariadenie ďalšieho pojednávania alebo vykonanie ďalších úkonov súdu), ktoré strana nepredložila včas (t. j. ak ich strana mohla predložiť už skôr, ak by konala starostlivo so zreteľom na rýchlosť a hospodárnosť konania).

16. Podľa § 149 ods. 1, 3 Občianskeho zákonníka, ak zanikne bezpodielové spoluvlastníctvo, vykoná sa vyporiadanie podľa zásad uvedených v § 150. Ak sa vyporiadanie nevykoná dohodou, vykoná ho na návrh niektorého z manželov súd.

Podľa § 150 Občianskeho zákonníka pri vyporiadaní sa vychádza z toho, že podiely oboch manželov sú rovnaké. Každý z manželov je oprávnený požadovať, aby sa mu uhradilo, čo zo svojho vynaložil na spoločný majetok, a je povinný nahradiť, čo sa zo spoločného majetku vynaložilo na jeho ostatný majetok. Ďalej sa prihliadne predovšetkým na potreby maloletých detí, na to, ako sa každý z manželov staral o rodinu, a na to, ako sa zaslúžil o nadobudnutie a udržanie spoločných vecí. Pri určení miery pričinenia treba vziať tiež zreteľ na starostlivosť o deti a na obstarávanie spoločnej domácnosti.

17. Vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov má stránku kvalitatívnu (usporiadanie vlastníctva k jednotlivým veciam), aj stránku kvantitatívnu (pri nej ide o hodnotové podiely). Predmetom vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva v zmysle citovanej právnej úpravy je všetko, čo patrilo do tohto spoluvlastníctva a čo existovalo v čase jeho zániku. Táto doba je potom rozhodujúca aj pre posúdenie stavu vecí (z hľadiska napr. jej veku, kvality, miery opotrebenia atď.). Inou je otázka určenia ceny vecí patriacej do majetkovej podstaty zaniknutého bezpodielového spoluvlastníctva. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu týkajúca sa zisťovania ceny majetku patriaceho do bezpodielového spoluvlastníctva manželov za účelom jeho vyporiadania podľa § 149 ods. 1, 3 a § 150 Občianskeho zákonníka je dlhodobo ustálená v tom, že pri zisťovaní ceny vecí, ktoré tvoria predmet bezpodielového spoluvlastníctva treba vychádzať z ich stavu ku dňu zániku BSM, avšak z ich ceny v čase, kedy dochádza k vyporiadaniu (k tomu porovnaj napr. R 42/1972, rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Cdo/9/97, 4Cdo/113/2000, 3Cdo/174/2012, 7Cdo/9/2012, 6Cdo/53/2019, 1MCdo/12/2011). V uvedených rozhodnutiach najvyšší súd vysvetlil, že od zániku bezpodielového spoluvlastníctva manželov do jeho vyporiadania môže uplynúť pomerne dlhá doba, počas ktorej môže dôjsť k zmenám na veciach, ktoré do tohto spoluvlastníctva patria. Vychádzaním z ceny v čase zániku bezpodielového spoluvlastníctva by sa podstatne potieral trhový systém a jeden z bývalých manželov by bol oproti druhému nepomerne zvýhodnený alebo znevýhodnený. Pokiaľ ide o nehnuteľnosť, požiadavke spravodlivého vyriešenia zodpovedá, keď sa pri určení ceny nehnuteľnosti uplatní tzv. všeobecná cena, ktorá nevyjadruje len cenu nehnuteľnosti v závislosti od druhu stavby, použitých stavebných materiálov, vybavenosti, konštrukcií, údržby, veku, výmery, kultúry a bonity pozemku, ale aj od situácie na trhu s nehnuteľnosťami v danom mieste a čase. Musí ísť o cenu, ktorá by predstavovala podiel bývalého manžela na nehnuteľnosti patriacej do zaniknutého bezpodielového spoluvlastníctva, za ktorú by ju bolo možné reálne prediť. K určení hodnoty sporných nehnuteľností možno dospieť len vyhodnotením cien predajov uskutočnených v rozhodnej dobe a porovnateľných svojím charakterom, veľkosťou a lokalitou.

18. V súlade s rozhodovacou činnosťou ústavného súdu Najvyšší súd SR ustálil svoju judikatúru (napr. rozhodnutia sp. zn. 4Cdo/100/2018, 5Cdo/202/2018, 5Cdo/138/2018) tak, že procesnému právu strany sporu navrhovať dôkazy zodpovedá povinnosť súdu nielen o vznesených návrhoch (a dôkazoch) rozhodnúť, ale tiež, pokiaľ im nevyhovie, vo svojom rozhodnutí odôvodniť, prečo tak neurobil.

Nevyhovenie dôkaznému návrhu strany sporu možno založiť len tromi dôvodmi. Prvým je argument, podľa ktorého tvrdená skutočnosť, ku ktorej overeniu alebo vyvráteniu je navrhnutý dôkaz je bez relevantnej súvislosti s predmetom konania; ďalším je argument, podľa ktorého dôkaz neoverí/nevyráti tvrdenú skutočnosť, čiže vo väzbe na toto tvrdenie nedisponuje vypovedacou potenciou. Tretím je nadbytočnosť dôkazu, t. j. argument, podľa ktorého určité tvrdenie, ku ktorého overeniu alebo vyvráteniu je dôkaz navrhovaný, bolo už doterajším konaním bez dôvodných pochybností overené alebo vyvrátené. Ak tieto dôvody zistené neboli, súd postupuje v rozpore s čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy SR, ktoré garantujú pre stranu sporu ústavné právo na spravodlivý proces, čiže táto dôkazná vada (tzv. opomenuté dôkazy) takmer vždy založí nielen nepreskúmateľnosť vydaného rozhodnutia pre nedostatok dôvodov, ale súčasne tiež jeho protiústavnosť.

19. Zhrnúc uvedené je zrejmé, že súdy nižších inštancií nepostupovali pri dokazovaní a hodnotení dôkazov vo vzťahu k ustáleniu ceny sporných vecí majetku tvoriaceho predmet BSM v súlade s označenou procesnou aj hmotnou právnou úpravou. Hoci vychádzali z dohôd strán sporu z r. 2012 resp. 2018, vzhľadom na uplynutie dlhého času (minimálne do r. 2022, kedy rozhodol súd prvej inštancie) mali povinnosť ustáliť cenu aktuálnu v dobe rozhodovania, najmä ak aj z podania žalovaného datovaného dňom 16. 06. 2021 a doručeného súdu prvej inštancie dňa 17. 06. 2022 bolo zrejmé, že v minulosti dohodnutá cena viac obstať nemôže. Uvedené potom vo vzťahu k § 217 ods. 1 CSP v súdenom spore vylučuje aplikáciu sudcovskej koncentrácie konania. Zároveň treba uviesť, že nevykonaním žalovaným navrhnutého znaleckého dokazovania bolo porušené jeho právo na spravodlivý proces, pretože nevykonanie ním navrhnutých dôkazov nespadá pod žiaden z prípadov uvedených v 18. bode odôvodnenia tohto uznesenia dovolacieho súdu. Uvedené závery sú plne aplikovateľné aj vo vzťahu k umeleckým dielam, ktorých hodnota zostala sporná a ktorých znalecké ocenenie žalovaný navrhol tým istým písomným podaním.

20. Pokiaľ ide o vypočutie žalovaným navrhnutých svedkov (avalistov) V. a W., súd prvej inštancie vo vzťahu k tomuto procesnému návrhu žalovaného argumentoval jeho nehospodárnosťou uvedúc, že BSM zaniklo dňa 27. 06. 2006, 3-ročná lehota na označenie vecí tvoriacich masu BSM uplynula dňom 27. 06. 2009. Žalovaný označil vlastnú zmenku vystavenú spoločnosťou V. W., B.T.Y. za predmet vyporiadania BSM dňa 27. 09. 2016. V zmysle § 149 ods. 4 Občianskeho zákonníka podľa okresného súdu platí, že túto zmenku ako cenný papier nadobudla na základe právnej fikcie do výlučného vlastníctva žalobkyňa, zmenka netvorí predmet BSM a nemôže byť ani predmetom jeho vyporiadania. Okresný súd poukázal aj na to, že zmenka za účelom ustálenia výšky sumy, príp. posúdenia vymožitelnosti zmenky, existencie zmenkovej pohľadávky príp. vymožitelnosti zmenkovými ručiteľmi v konaní nebola predložená a nebol podaný ani procesný návrh na uloženie povinnosti jej predloženia. Tieto závery dovolateľ v odvolacom konaní nenamietol. V dovolacom konaní len tvrdil, že zánik dlžníka V. W., B.T.Y. nemá vplyv na zmenkový záväzok avalistov a nevykonanie navrhnutých dôkazov bez riadneho odôvodnenia odporuje ustálenej súdnej judikatúre. Vzhľadom na premisu, z ktorej vychádzal okresný súd a ktorej správnosť dovolateľ nenamietol nebolo potrebné, aby súdy nižších inštancií odôvodnili svoje rozhodnutia aj dovolateľom naznačeným smerom, preto jeho právo na spravodlivý proces nedostatočným odôvodnením rozsudkov okresného alebo odvolacieho súdu porušené nebolo.

21. Vychádzajúc z vyššie uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie je prípustné a zároveň dôvodné, a teda je potrebné napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu aj rozhodnutie súdu prvej inštancie v rozsahu uvedenom vo výroku tohto uznesenia zrušiť (§ 449 ods. 1, 2 CSP), nakoľko nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu; zároveň bolo potrebné vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (§ 450 CSP). Dovolací súd tiež zrušil tzv. doplniaci rozsudok vydaný súdom prvej inštancie aj všetky tzv. opravné uznesenia, ktoré sa viazali na meritórne rozhodnutia.

21.1. Dovolací súd považuje za potrebné uviesť, že súd prvej inštancie okrem vykonania dokazovania zhora uvedeným smerom bude venovať náležitú pozornosť aj formálnej a obsahovej stránke jeho rozhodnutia (napr. v záhlaví doplnacieho rozsudku z 29. 11. 2023 chýba meno sudcu, ktorý ho vydal, na ďalšie nezrovnalosti dovolací súd upozornil vyššie). Dovolací súd chápe, že súd prvej inštancie musel zamerať svoju pozornosť najmä na časovo náročné dokazovanie a musel sa vysporiadať s veľkou masou predmetu BSM, no rozhodnutie o tom, ktoré veci patria do masy BSM samostatným výrokom s ich

následným prikázaním v uvedených zostatkových hodnotách do vlastníctva tomu-ktorému rozvedenému manželovi opäť samostatným výrokom je atypické a nezodpovedá právnej úprave o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Jasné a terminologicky presné musí byť aj odôvodnenie rozsudku, v ktorom je potrebné dôsledne rozlišovať medzi jednotlivými právnymi inštitútmi - napr. obchodným podielom v spoločnosti V. W., B.T..Y. a jeho hodnotou, pohľadávkou voči zaniknutej spoločnosti V. W., B.T..Y. a avalistom zmenky (predposledná veta v 22. bode odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie), resp. pohľadávkou zo zaniknutej spoločnosti V. W., B.T..Y. a zaniknutým obchodným podielom na spoločnosti V. W., B. T. Y. (posledná veta 30. bodu odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie), sumou vrátenou na základe zmluvy o pôžičke uzavretej medzi žalobkyňou a V. W., B.T..Y., zmenkou vystaviteľa V. W., B.T..Y. a záväzkom avalistov zo zmenky tak, aby závery súdu prvej inštancie boli vo vzťahu k týmto inštitútom (ale nielen k nim) zrozumiteľné.

22. K zrušeniu výrokov o trovách konania dovolací súd pristúpil, lebo ide o výroky závislé od rozhodnutia vo veci samej. Zároveň zdôrazňuje potrebu, aby súdy nižších inštancií pri novom rozhodovaní o trovách konania brali zreteľ na to, že súdený spor je typickým príkladom iudicium duplex konania. Rovnako zrušil uznesenie Mestského súdu Bratislava IV zo dňa 20. februára 2025 č. k. B1-14C/181/2009-744 o vyčíslení výšky náhrady trov konania, pretože v dôsledku zrušenia výrokov o trovách konania ich vyčíslenie stratilo svoje opodstatnenie.

23. Z dôvodu, že konanie bolo zaťažené vadou podľa § 420 písm. f) CSP, pre ktorú bolo potrebné rozhodnutie odvolacieho súdu v potvrdzujúcej časti zrušiť, dovolací súd sa už nezaoberal ďalšou argumentáciou žalovaného namietajúcou najmä prípustnosťou dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Postupoval v súlade s rozhodovacou praxou dovolacieho súdu, ktorá sa ustálila na názore, že v prípade dôvodne namietanej vady zmätočnosti ide o procesnú nesprávnosť, pri ktorej je predčasné podrobiť napadnuté rozhodnutie meritornému dovolaciemu prieskumu (1Cdo/166/2017, 2Cdo/88/2017, 3Cdo/146/2018, 8Cdo/70/2017, 9Cdo/333/2020).

24. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazané právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

25. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

26. O prijatí tohto rozhodnutia hlasoval senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.